

GLAS SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto V - 5/6 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 30.3.1958

PETINDVAJSET IZDANJ S. K. A.

Za slovensko knjižno založbo v tujini je pridelek petindvajsetih knjižnih izdanj gotovo lep jubilej in ni, da bi šli kar mimo njega. Koliko duhovnega napora, koliko žrtev od strani pisateljev je v tej lepi zbirki petindvajsetih knjig in koliko materialnega napora od strani založbe! Koliko idealizma in koliko afirmacije kulturnega ustvarjanja slovenske emigracije! Potrdilo našega življenja! Kakšna povezanost z našo katoliško tradicijo doma, iz katere smo zrastle, in kakšno novo ustvarjanje iz novih, prav naših svetovnih razmer, v katerih nam je živeti sedaj!

Če pogledamo naš "pridelek" teh štirih poslovnih let, toda faktično treh izdanih letnikov, moramo biti sami samo ponosni na svoje delo. Začeli smo najprej s tradicijo, da dobimo trdna tla, zdaj smo pa že v polnem ustvarjanju za novo. Kociprov Mertik nas je povezal z medvojnimi leti in nam pokazal kot v snu lepoto Slovenskih goric. "Pravi blagoslov božji slovenski emigraciji," je pisala muenchenska Slobodna Jugoslavija. S Pregljem smo segli v tradiciji še dlje, pokazali smo katoliškega klasika iz časa meddobja dveh vojen, na ta način, da je dr. Kacin ugotovil, da "pomeni to izdanje zgodovinsko kulturno dejanje, podobno Levstikovemu in Stritarjevemu odkritju Prešerna". Iz istega časa so Velikonjeve novele, kot jih je pripravil za tisk že on sam, in so dosegle to, kar je bil izdajni namen, in kar je ugotovil Mauser: "Velikonja je bil dober pisatelj in krivico smo mu delali vseskozi, postavljali smo preden mnoge, ki ga niso dosegli." Ob desetletnici smrti smo ga rehabilitirali kot — pisatelja. Doma so ga ubili, mi — oživeli! Najmlajšo tradicijo pa pomeni Balantič, ki je tokrat dobil lepo izdajo, s katero je stopil po besedah Mauserjevih "med klasike". Slov. kult. akcija ga je izdala kot — pesnika in novi pogledi nanj v publikacijah Slov. kult. akcije ga obravnavajo zgolj kot takega (Simčič, Papež, Jurčec). Bil je dosežen isti namen kot z Velikonjo. S temi publikacijami je Slov. kult. akcija približala in poudarjala svoje korenine iz domovine.

Druge knjige pa so že plod emigracijskega ustvarjanja.

Remčeve ekspresivne skice v Črni maši, izišle urejene v novo skupino Kyrie eleison, so iz časa rimskega izgnanstva in obravnavajo na pionirski način v slikarstvu našo usodo. Na drug način pa ima notranji smisel Kosov cikel Križev pot' prosečih na Goršetov risarski osnutek torontskega begunskega križevega pota. Marolt je začel vrsto *izvirnih* pripovednih del naše emigracije, toda s spominom na zadnje desetletje prejšnjega stoletja v domovini v slogu dobrih realistov, toda po besedah iz Slovenske besede "ob tem zdravem humorju in pristni slovenski dovtipnosti človek pozabi, da je knjigo napisal begunec-brezdomec". Zato pa se je Kociper razbohotil v medvojni snovi in slikovosti, podajajoč v epiki dramatičnega opisovanja naš tehtni tekst. Prišla sta Simčič in Jurčec, oba na sodobni ravni pripovedništva, pa oba tudi s psihološkimi motivi iz domovine naših dni, se pravi medvojnih, pa tudi že povojnih let. Simčiču je kritika že priznala njegovo sodobnost in njegovo oblikovalno silo ter velik skok iz provincialnosti "na mednarodno raven" (Vodeb), kakor se bo lahko reklo tudi o Jurčecu, ko bo prišel v roke bralcem.

(Dalje na 2. strani).

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

v a b i

ustvarjalne in redne člane, pa njih svojce in prijatelje na zaključno prireditev poletnega programa.

V soboto dne 29. marca 1958 bo ob 20. uri v prostorih "Ilirije"

Alvarado 350 — Ramos Mejía prireditev:

ob vstopu v peto leto SKA,

ob 25. izdanju SKA in

razstava vseh knjig založbe SKA

ter najnovjših del slikarja

g. Ivana Bukovca.

(Razposlali smo vabila.)

Dne 3. februarja 1958 je preteklo dvesto let, odkar se je rodil prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik. Vodnik je zapel Slovence prve pesmi. Bil je tudi prvi slovenski novinar, kajti on je začel izdajati prvi slovenski časnik "Ljubljanske novice", ki so izšle prvič v letu 1797, to je pred 160 leti.

Pesniku Vodniku je dal pobudo za izdajanje časopisa baron Žiga Zois. Novice so izhajale štiri leta, v začetku dvakrat, pozneje samo enkrat na teden. Vsaka številka je imela po šest do osem strani malega formata. Vse besede cele številke bi danes spravili na eno stran modernega tednika. Ko je list ustanavljal, so nekateri mislili, da bi moral dati listu ime "Lublanske kajtenge", vendar je Vodnik prodrl s svojo zahtevo, da mora imeti list slovensko ime: Novice. Ljubljana je tako dobila poleg dveh nemških listov še tretjega — slovenskega! Res se je to zgodilo z veliko kulturno zamudo, vendar Slovenci nismo bili med zadnjimi. Srbi so dobili svoj prvi tiskan list 1. 1791. Hrvati pa celo 38 let za nami — 1. 1835.

Na zanimiv način je Vodnik utemeljeval, zakaj je dal listu ime Novice. Zapisal je, da bo naloga lista "naš jezik čeden narediti" in "novica pomeni novino, novina pa pomeni pri nas novo njivo."

Bil je rojen novinar. Priljubljen je svojemu času in o njem pričal. Res pa je, da je živel v času, ki je bil poln dogodkov in prekulcij. Snovi mu ni manjkalo. Delo pa ni bilo lahko, ker ni imel virov, kakor jih imajo listi danes. Poročevalskih uradov in agencij še ni bilo. Večinoma je moral napisati vse sam in je med dnevnimi novicami zabeležil, da je Napoleon prespal eno noč v Ljubljani in sicer v škofljskem dvorcu. Vodnik je Napoleona videl in je zapisal, da se mu je zdel nekoliko "bledičen".

Podoba pa je, da je bil Vodnik navdušen za vojsko. Vojskovanje med Francozi in Avstrijci je tako popisal: "Vojska je bila ena muzika. Francozi so godli na škant, esterjaharji pa na bas. lenečani so začeli peslat..." — kar je pomenilo, da so bili Benečani prepojeni iz Istre.

V Ljubljani so dvestoletnico rojstva proslavili z velikimi slovesnostmi v Narodnem gledališču. glavna proslava pa je bila pred pesnikovim spomenikom na trgu, ki nosi njegovo ime.

IZŠLO!

Ruda Jurčec

LJUBLJANSKI TRIPTIH

Prvi izvidi bodo na razpolago v soboto dne 29. marca 1958.

Strani: 200 Cena: broš. 40 — vez. 55 —

Poezija v okvirju Slov. kult. akcije pa je dobila naravnost literarno prodorni pomen, saj je s Kosom in Papežem v zbirkah ter z drugimi v Meddobju razvila novi idealistični slog, rekli bi lahko novo *metafizično stvarnost*. Tako se je ob tradiciji prejšnjih izdaj pojavil pravi slovenski izseljenski rod z novim slogom in novim poslanstvom, z novo prodornostjo, miselnostjo in tehniko. Zato tretji letnik pomeni gotovo neko revolucionarnost, naše okno, odprto v svet novim tokovom. Čutimo, oblikuje se nova generacija. In ta dobiva najvidnejši izraz v Meddobju, ki je iz Trsta že večkrat dobila prilastek najboljše slovenske literarne revije "na obeh straneh stene". Tudi Vrednote vrše svojo znanstveno nalogo, ki jo bodo letošnje leto prepustile Zgodovinskemu zborniku. Izdaja potopisa Slovenca na Himalajo (Dhaulagiri, o kateri je napisal severno ameriški rojak, "da imamo Slovenci z njo knjigo, ki se lahko primerja z najboljšo literaturo, ki je bila doslej napisana o ekspediciji na Himalajo, poleg tega pa še hribolazca velikega formata"), Geržiničevega oratorija o Baragi, Komarjevih esejev, kakor tudi pesniški prevod Danteja, so samo dokaz, da knjižna izdanja Slov. kult. akcije segajo na vsa kulturna področja. Novi letnik z Mausemjem, Kunčičem in Rudolfovo bo umirjenejši, slogovno vmesen med prvo in drugo skrajnostjo. To pa zato, da sem označil pomembnost slogovne povezave preteklosti z bodočnostjo, ki dobi jasen izraz v naših izdajah. 25. knjiga, ki zaključuje lanski letnik, je ravno knjiga našega predsednika Jurčeca. Zato pomeni dvojni jubilej: prva leposlovna knjiga esejista Jurčeca, pa 25. knjiga, ki je izšla pod njegovim predsedovanjem! Lepa, neiskana sovpadnost. In k obema uspehoma čestitamo!

V splošnem mislim, da smo se držali pri izdajanju knjig načela, ki ga je urednik knjižnih izdaj napisal svoj čas v Glas kot naš namen: "Izdajati hočemo v prvi vrsti izvirna zamejska dela, ki naj dokazujejo, da književnost Slovencev v svetu noče biti nazadnjaška, temveč skuša po svojih močeh držati korak s svetovno sodobnostjo, sredi katere živi. Tudi to naj poudarja: sprostitev v svobodi in duhu svobode v umetniškem ustvarjanju, v iskanju motivov iz osebnostnih slogov, tako v smislu sodobnosti kakor tradicije, le da izven diletantizma, ter z iskrenim hotenjem, služiti lepoti in resnici. S tem slovenski pisatelji v tujini more najbolje služiti svoji domovini. S kulturo in umetnostjo hočemo potrjevati slovenstvo v meddobju časa, ki naj z ustvarjenimi vrednotami poveže tujino z domovino, preteklost preko sedanjosti z bodočnostjo. Upam, da nam zgodovina ne bo priznala samo dobrega hotenja."

Tako smo pisali takrat in tako mislimo danes. Ne samo mi. Tako je škof dr. Rožman dobro dojel naše delo: "Znamenje je, da je v našem narodu še veliko življenja. Dokaz, da naš razmere niso strle. Vsi sodelavci se zavedajo dolžnosti, ki jo imajo pred Bogom in narodom." In predsednik dr. Krek je potrdil isto na drug način: "Slov. kult. akcija je gotovo edinstven sad naših kulturnih delavcev v tujini. Po svojih dosedanjih delih in obširni organizaciji, ki nima primere ne para. Razrašča se v prelep pušeljc emigracijskega slovenskega udejstvanja." Glas iz Pariza je poudaril: "Ljudje, ki prihajajo iz domovine, so presenečeni nad vašim kulturnim delom v tujini."

Tako naših 25 knjig le ni izdanih zaman: potrdilo so slovenskega kulturnega življenja v tujini in naše rasti. Hoče ohranjati narod na ta način, kakor se je izrazil p. Prešeren: "...uresničujoč ono poslanstvo, da ostane slovenska kultura na tisti višini, ki jo mora doseči narod, ako se hoče ohraniti."

Služiti umetnosti in kulturi se pravi še tudi — služiti narodu. In vemo, da je narod v tujini dvakratno potreben tega dela. In naše delo dvakratno potrebno opore in pomoči naroda v tujini. Mislim, da po teh 25. knjižnih izdajah ta trditev ni odveč.

Slov. kult. akcija zboruje samo enkrat na dve leti; to je občni zbor. Ker je bilo v zamisli ustanoviteljev akcije, da bodo pomembni odseki večkrat zborovali, spreminjali vodstva in delovni spored, je ob ustanovitvi prevladalo mnenje, da dvoletna skupščina zadostuje. Če je potrebno pozvati skupščino na izredno zasedanje, je zadevni postopek zelo enostaven, pa si doslej še nihče izredne skupščine želel ni. Vendar je bilo med prvo skupščino predlanskim v aprilu, ki je podajala obračun o dotedanjem 26 mesečnem delovanju, in letošnje dne 1. marca, precej razlik. Ustvarjalno članstvo je ostalo z malenkostnimi spremembami isto kot zadnjič, razen da se je pomnožilo, vendar so odseki sami izvršili v najlepšem miru nekaj sprememb v vodstvu; med tem časom šele osnovalni historični odsek se je moral šele formirati. Bog bodi zahvaljen, da ves čas obstoja Slov. kult. akcije ni bilo povoda za osebne spremembe v odsekih zaradi kakšne smrti; vsi ustvarjalci živijo in delajo. Pač pa obžaluje Slov. kult. akcija smrt nekaterih naročnikov in podpornikov, kot gg. Paternosta v Braziliji in Grdine v ZDA. Naj jim Bog poplača tudi njihovo vne- mo pri prizadevanjih za dvig prave slovenske kulture. Poleg osebnih sprememb v vodstvih odsekov, torej v poročevalcih o delu v odsekih, se je ta druga skupščina razlikovala od prve tudi v tem, da je mogla pozdraviti lepo številno rednih članov. O tem sta odbor in uprava večkrat razpravljala; redno članstvo ima gotovo vso pravico, biti poučeno o vsem poslovanju Slov. kult. akcije, toda čemu dvoje skupščin, če ena lahko vse opravi! Tretja razlika je bila v tem, da so se izvenargentinski ustvarjalci za skupščino zelo zanimali; nekateri so poslali tukajšnjim ustvarjalcem pooblastila, drugi pa so poslali vsega uvaževanja vredne dragocene nasvete in vzpodbude.

Nerodno je bilo samo to, da je bil zborovalni prostor premajhen za lagodno razpravo, k čemer je kvarno prispevalo še neugodno vreme tistega dne.

Vendar je mogel predsednik Jurčec Ruda že prav kmalu po napovedanem začetni uri skupščine po vseh običajih ugotoviti več kot sklepčnost in je zborovanje začel z lepim pozdravom zlasti rednim članom, pa tudi tako številno navzočim in zastopanim ustvarjalcem. Sporočil je dnevni red in prosil tajnika, naj prebere poročilo o prejšnji skupščini, ki so ga zborovalci odobrili brez pripomb.

Potem je poročal predsednik. Kar smo pred štiri- mi leti podčrtali, da hočemo prispevati k reševanju slovenskega duha v zamejstvu zlasti v tistem, v čemer v domovini ne more slediti svojim tradicijam, to smo tudi v drugem dvoletju po svojih močeh nadaljevali. Knjige, revije in zborniki, kulturni večeri, prireditve odsekov in širša srečanja so naleteli na pravi odmev med našimi rojaki; na priznanje našega dela tudi pri tujih organizacijah in kulturnih ustanovah.

Pravo kulturno delo ne more biti uspešno, ako v skupnem narodnem življenju ne donša nekih glavnih značilnosti, brez katerih narod niti ne more pravilno živeti. Harmonija in duhovna globina narodnega snovanja slonita na deležu, ki ga prinaša kulturno delo. V našem narodnem razvoju bi nastala občutna vrzel, če ne bi bilo delo kulturnih delavcev, umetnikov, literatov in glasbenikov pravilno vključeno in umevano. Slov. kult. akcija je to vrzel izpolnila, njeno poslanstvo je bilo razumljeno; danes skuša nadaljevati s sodelovanjem pri bogatenju slovenskega duhovnega zaklada.

Predsednikovo poročilo je želo mnogo priznanja. Tajnik Marijan Marolt je podal statistiko ustvarjalnega in rednega članstva pa naročnikov, kar jih je prijavljenih pri centrali (naročnikov pri poverjenikih ni mogoče številčno točno navesti). Korespondenca stalno narašča, kar je gotovo znak pospešenega dela in posebne vneme ge. Debeljakove pri njenih stikih z naročniki. Uprava je imela v zadnjih 22 mesecih 80 sej in skladno s pravili je prevzela od od-

Te dni slavi desetletnico naš pevski zbor v Buenos Airesu — Gallus. Deset let ni dolga doba v človeškem življenju, še krajša je v življenju ustanov, ki posegajo za cela obdobja v razvoj in delovanje narodove kulture. Vendar, kolikšna razlika v primeri z drugimi jubileji! Ko se bodo prihodnje dni Slovenci v Buenos Airesu podajali na Gallusove jubilejne proslave, bodo v srcu gotovo čutili isto in se z veseljem in ponosom spominjali dela in poti, ki ga je v teh desetih letih opravil naš izven domovine vodilni pevski zbor.

Ko smo se v prvih dneh emigracije zbirali v taboriščih in begunskih naseljih, smo čutili, kaj bi naj bilo tisto, kar bi nam naj pomagalo čez prve bridkosti in težave trpljenja v tujini. Kakor nas je v podobnih urah preizkušelj in udarcev reševala slovenska pesem v domovini, tako smo se zatekli k njej. Ona nas je vabila in tolažila pri prvih slovenskih službah božjih, ko so bila organizirana prva samostojna slovenska cerkvena opravila v kapeilah in cerkvah po taboriščih. Ni trajalo dolgo, pa smo že imeli pevske zборе. Peveci se niso zbirali samo, da bi zadostili svoji srčni potrebi po nečem, kar je najbolj naše, pobuda je šla še dalje — Slovenci smo storili prvi korak: ohraniti hočemo svoj najdražji zaklad, Pevska kultura, ki je že v domovini dosegla zelo visoko stopnjo, nas je potegnila iz duhovne osamelosti in zapuščenosti, ki bi mogli postati nevarni, ako bi ne bilo ljudi, ki so trenutek razumeli in storili vse, da smo dobili prve slovenske pevske zборе. In ti zbori so bili pravo zrelo tega, kar zmoremo. Prvi nastopi v važnih evropskih središčih so potrdili sloves, ki smo ga prinesli iz domovine. Vez s tradicijo in poslanstvom, ki ga je imela glasbena kultura v domovini, je bila obnovljena. Temelj za nadaljni razvoj je bil postavljen na prave osnove.

Glavnina slovenske emigracije se je usmerila v Argentino. Med prvimi, ki so prišli, so bili tudi člani pevskih zborov in v skupini kulturnih delavcev tudi glasbeniki in zborovodje. Letos že slavimo desetletni jubilej obstoja Društva Slovencev. Obenem z njim pa tudi deseto obletnico ustanovitve pevskega zbora Gallus.

Gallus je dal takoj poseben pomen in značaj vsemu razvoju dela na kulturnem polju. Ko smo začeli prirejati prve nastope in kulturne prireditve, ni bilo sporeda, kjer Gallus ne bi nosil glavno pezo; ravno njegov nastop je bil najbolj privlačna točka. Gallusovi samostojni koncerti so bili tisti, ki so nas privabili v največjem številu in na njegovih prireditvah so rojaki našli največ tistega, kar jih je dvignilo v novem svetu. Povsod se sliši, da nas pesem drži skupaj in da nas ohranja. Rodovi, ki ne govore več slovensko, se zatekajo k pesmi svojih dedov in so ob njej srečni. Za nas Gallusov koncert ni bil samo to — ni bil samo spomin. Gallusov nastop je bil vedno pomemben kulturni dogodek, prerez čez našo glasbeno zmogljivost in dokaz o tem, kako znamo držati korak. Zbor ni spričevalo o tem dajal samo nam, njegovi nastopi pred tujim občinstvom so potrdili ta sloves in prejemal je lepa priznanja. Zbor uživa velik ugled v tukajšnjem glasbenem svetu.

Vse naše kulturno delo sloni na žrtvah. Le malokje pa sloni na tolikšni požrtvovalnosti, kakor so jo morali dokazati

(Dalje na 6. strani.)

kronika

Uprava Slovenske kulturne akcije ima v zalogi tudi knjigo Vinca Beličiča "Dokler je dan". Obsega črtice: Kdo me kliče?, V senci leskovega grma, Premišljevanje o smrti, Večna luč, Pogovor z gmajno, Ob neznanih kostnicah, Rumeni nagelj, Marmolada, Stari dnevniki, Mala sestrična Jenny, Plemič in njegov oproda, Poslovilna večerja, Po visoki ravnici, V kraj štinstva, Dokler je dan. — Izdala založba Tabor. — Cena 35 pesov. Dobi se tudi v pisarni Dušnega pastirstva in pri Pavletu Homanu.

— Zdravstveno stanje pisatelja Ivana Preglja se je poslabšalo in že dalj časa nikogar ne sprejme. Mohorjeva družba v Celju je sklenila v letu 1958 izdati antologijo njegovih del.

— Slovenski oder pri tržaškem radiu je izbral za proslavo svoje 3000. predstave Branka Rozmana dramo "Roka za steno". Delo je bilo izvajano v drugi polovici januarja in so slovenski listi v Trstu in Gorici delo in njega izvedbo pohvalili.

doma in po svetu

— Uprava najprezentativnejše italijanske umetnostne razstave "Biennale" v Benetkah je letos povabila iz Trsta samo dva umetnika, od katerih je eden Slovenec; je to Lojze Spacal. — V Trstu je po razstavi del slikarja Jožeta Cesarja odprl svojo prvo razstavo nov slovenski slikar Avrelj Lukežič.

— Univerzo v Skoplju pripravlja za tisk Slovar makedonskega jezika. Obsegal bo 25.000 besed. To je prvi slovar makedonskega jezika in bo izšel v obliki makedonsko-srbskega besednjaka.

— Državna založba v Ljubljani je objavila, katera slovenska dela misli izdati v letu 1958. Izdala bo dva romana Miška Kranjca: "Nad hišo se ne kadi več" in "Bele so, bele vse poti". Obe deli sta prvi dve knjigi obsežnega opusa o pohodih in bojih XIV. partizanske divizije. Anton Ingolič bo izdal roman: "Kje ste, Lanutovi?". Roman tržaškega pisatelja Borisa Pahorja "Onkraj pekla so ljudje" se dogaja v nemškem koncentracijskem taborišču in pri Parizu. Mira Mihelič bo izdala roman iz meščanskega življenja "April". Pri isti založbi bo izšla tudi zbirka novel Ivana Potrča in nov roman Alojza Rebule. Pesnica Lili Novy bo izdala zbirko pesmi pod naslovom "Oboki". Založba bo izdala tudi monografije o slikarjih Nikolaju Pirnatu, Francetu Miheliču in kiparju Borisu Kalinu. Izdala bo tudi prvo knjigo Zgodovine

(Dalje na 6. strani.)

(Dalje z 2. strani.)

bora precej poslov. Tudi važnejši sestanki odsekov so pri upravi zapisani. Spremembe v vodstvih odsekov so se izvršile v najlepšem soglasju. Novi historični odsek deluje, ne pa še naravoslovni, čeprav pogojev ne manjka. Za tem je tajnik naštel vrsto zunanjih dogodkov, ki so poleg načrtnega delovanja razgibali aktivnost akcije in jo še bolj ali drugače zaposlili. Podal je še enkrat pregled kulturnih večerov in drugih prireditvev in je tudi pri tej točki lahko ugotovil porast opravljenega dela, pa tudi zanimanja javnosti zanj. Sodelovanje z drugimi kulturnimi ustanovami v Argentini in drugod po svetu je bilo iskreno in plodno. Zanimanje publicistike tu in drugod za naše delo je naraslo in zavzelo značaj, ki presega slučajnostno poročanje.

Na vrsto so prišli referati odsekovnih vodij. Vodja filozofskega odseka dr. Vinko Brumen se ni toliko pečal s preteklim delom in se je v tej stvari naslonil na tajnikovo poročilo, kot z napovedmi za bodoče delo. Pohvalno je omenil zanimanje članstva prav za filozofska predavanja in napovedal, da je odsek v razgovorih z gg. dr. Ahčinom, dr. Brumnom, Finkom, dr. Komarjem, dr. Krajnikom, dr. Lenčkom in prof. Rakovcem, da bi prevzeli vrsto kulturnih večerov in seveda tudi obogatili znanstveno vsebino naših revij.

Vodja literarnega odseka dr. Tine Debeljak je poročal o uspehih večerih zadnjih dveh let, ki po večini niso bili spočetka na sporedu, pa so obravnavali potem zelo aktualne predmete iz domačega in svetovnega leposlovja. Našo publicistiko so znatno podprli.

Za gledališki odsek je poročal vodja Jože Rus. Poudaril je, da se je ta odsek zavedal ves čas velikega pomena, ki ga ima gledališče za širše občinstvo, obenem pa dolžnosti, da seznanja zahtevnejšo publiko z najnovejšimi odrskimi umetninami.

Glasbeni vodja prof. Alojzij Geržinič je naglasil, da je za koncerte več zanimanja kot za predavanja in filme iz tega področja. Z zunanjimi člani je nekaj kontakta. Izšlo je večje glasbeno delo v tisku (Baraga). Odsek si prizadeva, da si pridobi sodelovanje mlajših izvajalcev, kar je bilo že na sporedu prejšnjega leta, pa še ni uspelo. Vsaj Glas je prinesel več glasbenih sestavkov, ko ostala publicistika ne pri naša poleg nekritičnih poročil kaj prida o muziki. Za prihodnje leto ima odsek pripravljena dva koncerta, skušal pa bo nuditi še kaj več. Ima pa vsekakor v načrtu seznaniti argentinsko publiko s slovensko glasbo.

Prof. Milan Volovšek za umetnostni odsek je svoje poročilo razdelil nekako v dva dela. Najprej je poročal o zunanjih prireditvah (predavanjih, razstavah, opremah knjig), nato pa o notranjem delu umetniške šole. Na koncu prvega dela je pohvalno omenil sodelovanje izvenargentinskih ustvarjalcev. V drugem delu je naglasil skladnost v naziranju profesorjev in dijakov o izseljenski umetnosti.

Kot zadnji odsekovni vodja je prišel na vrsto zgodovinar Marijan Marolt, ker je historični odsek pač najmlajši med odseki. Odsek se naslanja najbolj na člane, ki so tudi člani Mednarodne akademije znanosti in umetnosti v Parizu, pa tudi izven tega kroga ima več članstva drugod kot v Argentini. Priredil je že vrsto kulturnih večerov, za bodoče knjižno leto pa pripravlja izdanje Historičnega zbornika. Tudi nekaj predavanj je za prihodnje leto že objavljenih, če že ne zagotovljenih.

Med uredniki je prvi poročal urednik knjižne zbirke dr. Tine Debeljak. Razčlenil je dosedanje urejevanje knjižnih zbir, navedel težave, ki so izhajanje knjig včasih zavlačevale, nato pa je pred zborovalci razpredel bodoči načrt, kot ga bralci "Glasu" poznajo že iz napovedi v prejšnji številki.

Sourednik Ruda Jurčec je poročal za "Meddobje". V strukturi revije ni sprememb, krog sodelavcev pa se širi. Iz razlogov varčevanja naj bi revija ne objavljala več umetnostnih prilog, razen morda ob konca letnika. Za četrti letnik je napovedal 4 zvezke po 80 strani, da si s tem zagotovi hitrejše in rednejše izdanje. (Sledi ob desnem robu spodaj.)

Pisec Ljubljanskega triptiha je prehodil za naše literarne razmere čisto svojevrstno pot.

Mladost je posvetil študiju diplomacije in časnikarstva; obenem je postal eden naših najboljših poznavalcev slikarstva in plesne umetnosti in z neprekinjeno vztrajnostjo sledi sodobno literaturo, posebej še francosko in anglosaksonsko.

Nabrano bogastvo je bilo podvrženo dolgemu prisvajanju, oplajanju in oblikovanju. V ljubljanski dobi se je pred občinstvom pojavila samo študija o J. E. Kreku in nekaj esejev v Modri ptici.

V Vrednotah, Meddobju in kot predsednik Slov. kulturne akcije se je Jurčec izkazal kot do skrajnosti potrpežljiv in razumevajoč usmerjevalec kulturne tvornosti, zazrt v najširša obzorja in vraščen v globocine slovenskega bistva. Zdaj se je iztrgalo na dan, kar je čakalo svojega trenutka. Eseji, kritike, komentarji, govori. Veliki zamahi, svojske formulacije, nastale po navadi kot plod trenja med različnimi pogledi in v borbi za besedo. Izvozno blago za Slovenijo in za svet.

Za petdeseto leto pa je prišlo darilo, ki ga je on sam gotovo pričakoval, tudi proti upanju, za druge pa je pomenilo veliko presenečenje: Vuzmenice. Pokazale so, da je na dnu vsega v Jurčecu novelist. Odlikujejo jih: sodoben predmet, zanimivi prijemi, osvežujoče posledice temeljitega poznanja svetovne književnosti in meditacij o nji. Sledovi trenj ustvarjajočega procesa niso izginili, vendar je jezik postal mnogo bolj voljan, zapel je tisto melodijo, ki jo je pisatelj čul v sebi.

Zadnja ovira je bila odstranjena. Ko so se k prvemu božičnemu nagradnemu natečaju zgrnili spisi od vseh koncev zemlje, je bilo soglasno priznanje razsodišča podeljeno najbolj zrelemu izmed njih: Zgodbi Simone Pavlinove, prvemu delu Ljubljanskega triptiha.

Zdaj je delo pred nami v celoti — kot 25. izdanje Slov. kulturne akcije — in zdaj ima človek občutek: pričakovali

smo to delo, mora je priti, ne bi smeli ostati brez njega.

Postavljeno je predišče vsega tega, kar zbiramo in smo v dejanstvu "našega časa". Iz te usodne križišče, ki je vanj potisnjena naša domovina, ni človek, mi vsi. Posebna zasluga knjige je, da nam omogoči te poglede, ki zgoščuje v 1. delu Zgodbo Simone Pavlinove, v 2. delu Podobo Helene Vernikove in v tretjem Procesu Janeza Pavlina. Vodi nas po tajnih katakombah češkega srea (v smislu Dostojevskega spoštljivo in skropkatero zaprt "kraljico" ali pa daje le s trkom na vrata mevu sklepamo, kaj se je v njej zaklenilo. V ves ta poljneni svet odmevajo seveda glasovi s površja in premiki družbe; vanj vdor silije ali pa stoobgih duš; vse ozravnovodnik skušnjavega bleska resnice: sta življenja in čudov V odsevu notranjih treh oseb, zlasti torej bistvo zgodbe priznavamo skrite

Le tako je mož spopad med krščnim redom. Kakšni blodili v mlin "nože" človeka? Janezu je pot pripravljala centrični spiritualni, ki je sprejel pogoj, da se poruši priti greh — presveta s Heleno, da se zamaže napuh, in pri Heleni zastrupione —, da se pki jo je Janez grHeleni prvega deladi dograjen tip ko pa jo opazuje zna njeno razklanve formule niso mo in vse žrtvujoča najde slednjič z on pot do Usmilje

Sama od sebe ponuja vzporednica om na obeh straneh za zakonski trikotni medsebojnega ninih idejnih svetov, se dogajanja odkrisegajo prav v otrozelo daljnih podobne za neizprosno psikajano z ostro diaka tehnika prehaja Jurčecu sledimo glonavežani često leo intuicijo. Medtem stro odkriti zadnja novati, je Jurčecovo posvečeno molku: sožitja, kot orodiučnosti pričrčevanja, lašanja, pričakovan največje odločnosti, in udarcu surove t zadnji besedi čloičine. Smeli bi go-

obrazi in obzorja

voriti naravnost o psihologiji in tehniki molka v Ljubljanskem triptihu.

Tu se odpirajo vratca v posebno dragocenost Jurčecove knjige: mistično pojmovanje človeka in vesoljstva. Mistika, ki ji doslej naša emigracija ni našla izraza, v družbi z nekako slovansko širino, toplino, neodjenljivostjo, celo brezobličnostjo in iracionalnostjo. Navidez mirni, brezbrizni tok nenadoma vzkipi; samosebne življenjske nujnosti se v hipu spremene v tisoče vprašanj, nakopičijo se dvomi, negotovost, nejasnost. In obratno! Ali ni nekaj takih potez pri važnejših piscih slovenskega severovzhodnega obrnja, najbližjega naši pradamovini in Rusom? Pri Jurčecu je vse to čepjeno s tehničnimi dognanji in idejami moderne zapadne umetnosti.

Zdi se mi, da je pisatelj predvideval svoj način snovanja, ko je v prvi dvojni številki Meddobja (1954) govoril o Lawrenceu Olivieru: "Beseda je postala samo predvorje za misel, ki se izčiščuje za večnost. Črka, beseda - to sta samo še stebra, cerkvena ladja, dvorana, kip ali slika za večno obrednost v templu, v katerem večno živi Misel. Ta obrednost pa ni monotona, ni uglašena samo na en zvok; polna je katastrof, polna slabosti in spoznanj — izdajstva in kesanja..." (str. 48).

Kesanje: gluho, vedno prisotno, zmagovito — to je zadnja zgodba Helene Vernikove in to odloči proces Janeza Pavlina. — Izdajstvo: "Ali te bom izdal" se sprašuje Janez v smrtni celici, zroč na Jezusa v vtihotapljeni hostiji. V istem hipu mu šine poživljajoča zavest, da ni bil do konca izdajalec, ko so ga kot člana komunistične trojke poslali v bogoslovje. Dasi je v njem zvenel klic po duhovništvu, ni zdržal, da bi ga dosegel po izdajniški poti. Ostala dva, Luka in Matej, sta prišla do cilja in Mateja je svečenstvo rešilo na smrtno uro v Dachau. Helena je izdala duhovni svet svoje matere, pred smrtjo izda izdajalski svet revolucije in se vrne. — Spoznanje (v razgovoru z Janezom): "Ali se spominjaš Simoninega prestrašenega vprašanja — ne: ali je bilo spoznanje? — — — Janez. Ti bi moral biti duhovnik — — — Duhovnik? Le kako naj bom? Ali se nisem srečal z župnikom v gozdu in mi je rekel, da sem satan? — — — in ko je naperil prelat prst name in govoril: "Satan hodi med nami — — — in tebe je dobil zase — — —" (Pozneje): "Zakaj storim vedno le slabo, ko hočem delati le dobro?"

Satanovo delovanje je v Triptihu močno poudarjeno. Poslužuje se zlasti zlovesče osebe Luča, ki postane po maju 1945 eden najmočnejših velikašev in prevzame vlogo tožilca v procesu proti Janezu in Heleni ter njuni skupini. Grozljiva je scena v celici, ko zli duh z Lučevim glasom in postavo zaplete Janeza v pogovor.

Tako je Jurčec z odločno trditvijo stopil v sodobno debato o satanovem bivanju in vplivu. Prav tako pomemben je pisateljev prispevek k danes priljubljeni duhovniški problematiki. Robert ni kot

človek nič posebnega, kot drugi Kristus pa odlično poseže v usodo ljudi v smrtni senci (v duhovnem, svetopisemskem in biološkem pomenu te metafore). Ni izključeno, da je Triptih prvi v leposlovni umetnosti posegel v strašno poglavje komunistov — duhovnikov. Mnogo obetajoče je, da usode tretjega, Luke, v tej knjigi ne izvemo do konca. Se avtorju že oblikuje novo delo? V tej zvezi bi pokazal na simboliko imen, ki od prvega do zadnjega kažejo na globoko teološko in svetopisemsko zasnovano dela (Janez, Pavlin, Matej, Luka; Simona, Helena, Vernikova; Luča).

Ljubljana je dobila svoje delo. Triptih prikazuje našo belo prestolnico v njeni najhujši, rdeči dobi z oklepajočim jo ozračjem nasilja, pokvarjenosti, molka, pa tudi tihega in odkritega odpora in spoznanj, ki predirajo oklep tega mrzlega ozračja. Dve krajevni središči ima dogajanje: Florijansko cerkev z njenim trgom in sodnijski trg. Posebno prvo je ujeto s finim slikarskim čutom in preizkušnim umetniškim okusom. Na podoben način so predstavljeni drugi predeli, kotički, pogledi in to v raznih letnih in dnevnih časih. Jurčecova koncepcija je izrazito slikarska, odtod tudi statične posebnosti sloga (na pr. vporabljanje pomožnega glagola s pomenom polnosti, vključenosti v prostor: "Ko sta se zaobrnila, je bil na desni Rožnik." — "Ko je udarjalo... osmo uro, je bil na drugi strani ceste." — Dodajanje razpoloženskih tonov z vzporednimi pomenskimi ali formalnimi sinonimi: "Kdor je bil (spet pomožnik!) ob tem času na ulici, je bil (spet!) tam, kakor so bili (!) na svojem mestu stebri ob cesti, vodnjak pred magistratom." — Predno je kaj težavnega, neprimernega, nevarnega storil...").

Ljubljanski triptih je samoraslo delo, ki mu imantena umetniška in duhovna sila zagotavlja v bodočnosti naraščajočo ceno in pomen.

ALOJZIJE GERŽINIČ

Tudi o "Vrednotah" je poročal urednik Ruda Jurčec. V tem razdobju sta izšla dva zbornika. Poživitev DOSKI-ja naj vpliva na bodoči letnik.

Izredno zanimivo je bilo poročilo blagajnika č. g. Ladislava Lenčka. G. blagajnik se ni omejil samo na zadnje dvoletje, ampak je zagrabil ves finančni problem Slov. kult. akcije od začetka. V začetku je bilo potrebno riskirati. Zdaj se položaj zboljšuje in bi se zboljšal do brezkrbnosti, če ne bi bilo v tej državi tolikšnih valutnih sprememb in tako radikalnih novotarij zlasti v tiskarski stroki. Blagajnik je predložil zborovalcem vse postavke za posamezne izdatke in prejemke in ni bil deležen najmanjše kritike. Enodušno je bilo samo mnenje, da je potrebno razširiti krog plačujočih sodelavcev, ki bi omogočili še večji razmah v delovanju Slov. kult. akcije.

To pa je bil že predmet razgovora o poročilih, ki se je pričel po kratkem odmoru, ki ga je predsednik odredil, ko je blagajnik svoj izrpn referat dokončal. Debatu je pričel prav blagajnik, pa jo je pričel drugod: ob sodelovanju odsekov s centralo zaradi lažjega vzporejanja dela. Tajnik je prebral nasvete inozemskih ustvarjalcev: Stanka Janežiča iz Rima o rednem izhajanju Meddobja, kar je itak obljubil že referent, Erjavca iz Pariza, ki se tiče razmerja med Vrednotami in DOSKI-jem, ter drugih, ki so v bistvu pohvalnega značaja.

Ob poročilih vodij odsekov in članov uprave so v debato posegli še gg. dr. Ignacij Lenček, dr. Milan Komar in Lado Lenček.

Pri točki o volitvah nove uprave je predlagal dr. Vinko Brumen, da naj ostane sestava uprave nespremenjena. Izvoljeni so bili soglasno: Ruda Jurčec, predsednik; dr. Tine Debeljak, prvi podpredsednik; prof. Alojzij Geržinič, drugi podpredsednik; Marijan Marolt, tajnik; Lado Lenček blagajnik.

V imenu uprave se je predsednik zahvalil za ponovno zaupanje.

Ker se na vprašanje predsednika, če želi kdo spregovoriti k slučajnostim, nihče ni javil, se je predsednik zahvalil za udeležbo in zaključil skupščino.

(Dalje s 3. strani.)
slovenske glasbe Dragotina Cvetka.

— Slovenska akademija znanosti in umetnosti pripravlja novo izdajo Slovenskega pravopisa. Ker se jezik razvija, bo novi pravopis prinesel nekatere spremembe v pravopisu, predvsem kar se tiče pisanja krajevnih in zemljepisnih imen.

— Ljubljanski oktet je v februarju 1958 gostoval po Italiji in je priredil poseben koncert tudi v Trstu.

— Londonska založba Lincoln Prager je sklenila z jugoslovansko avtorsko agencijo prvo pogodbo o prevodih jugoslovanskih del, ki bodo v prihodnjih letih izšla v angleščini. Med 12 deli sta dve slovenski deli: Pomladanski dan Cirila Kosmača in Na kmetih Ivana Potrča.

— Univ. prof. dr. M. Slavič je končal prevod Sv. pisma in bo izšel pri Mohorjevi družbi v Celju.

— Mohorjevo družba v Celju bo izdala novo pesniško zbirko Antona Vodnika. V Mariboru pa je prenehala izhajati revija Nova obzorja.

— "Katoliški glas" v Gorici je o jubilejni oddaji radijskega odra v Trstu zapisal: "V sredo smo poslušali Branka Rozmana dramsko novost "Roka za steno", ki je bila sploh prvič izvajana v Trstu. Dramo odlikuje miselna problematika in njeno pozitivno reševanje. Razen tega ima Rozman izredno lep in prečiščen jezik. Izvedba je dosegla pravi višek. Teško vpriporljivo dramo so člani Radijskega odra s prepričljivo igralsko močjo in nočnim dramatičnim povdarkom tako dovršeno predstavljali, da je pretresla v dno duše."

— Slikarja Zoran Mušič in Špical sta bila povabljena, da razstavita svoja dela v Narodnem Muzeju v Monakovem. Špical je razstavil 120 del in so mnogo njegovih del kupili nemški zasebniki in tudi galerije.

Mohorjeva družba v Celju ima na čelu založniški svet, v katerem so: prof. Miroslav Ravbar, predsednik; inž. France Adamič, dr. Sanko Cajnkar, dr. Saša Cvahte, prof. Tine Orel, dr. Janez Oražem, dr. Alojz Osterc, Vinko Trček, dr. Anton Trstenjak, Stefan Trobiš, Bojan Završnik, Jože Kroflič, direktor založniškega podjetja.

Mohorjeva družba bo v letu 1958 izdala 4 redne knjige in 2 izredni knjigi. Redne knjige: Koledar 1958; Janez Jalen: Ovčar Marko; Anton Fakin: Zdravilne in strupene rastline; F. S. Finžgar: Makalona. Vse štiri knjige bodo stale 390 din. — Izredne knjige pa so na doplačilo in sicer: Ksaver Meško: Izbrano delo IV, cena broširani 400 din, vezani 500 din in Sveto pismo stare zaveze, I. del v prevodu Matije Slaviča. Obseg ok.

(Dalje s 3. strani.)

tisti, ki so pevski zbor vodili in njega redno delovanje omogočali. Nastop ali javna prireditev zahteva priprave, ki so razmeroma kratke. Pri Gallusu je čisto drugače. Kadar se pri koncertu ozremo po članih zbora, moremo ugotoviti, da jih je mnogo, ki že vseh deset let kot člani nosijo breme vodstva ali aktivnega delovanja. In to delo se ne omejuje samo na periodične priprave: gre za redno in vztrajno delo vseh članov brez presledka ali izostajanja skozi vse leto. Povsod drugod je ta način dela verjetno lažji kot pa ravno v našem mestu. Tukaj ne gre samo za dokaze idealizma — dokaz je lepši: vse to je delo iz ljubezni, ki ne poteši samo osebnega zanimanja, ampak se sadovi dela posredujejo vsej naši skupnosti.

Ob teh dneh proslav desetletnice se zavedamo, kaj nam Gallus pomeni. Gotovo je med stebri, ki nas vežejo skupaj in ohranjajo kot celoto. Iz vsega srca želimo, da bi se delo še bolj razmahnilo in svoje korenine med nami poglobilo.

Gallusu, zlasti pa njegovemu dirigentu, doktorju Juliju Savelliju, ob tem lepem prazniku iskreno čestitamo!

KNJIŽNI TRG V DOMOVINI

Državna založba v Ljubljani je v zbirki Slovenskih pesnikov in pisateljev izdala osmi zvezek *Zbranega dela Josipa Stritarja*. Zvezek je uredil in z opombami opremil Francé Koblar. Knjiga obsega Stritarjeve spise za mladino, številne pesmi, igrokaze in basni: Pod lipo, Jagode in Zimske večere. To so spisi, s katerimi je Stritar pravzaprav zaključil svoje pisateljstvo.

Veliko pozornost je vzbudila izdaja *Zbranega dela pisatelja Slavka Gruma*. Širše slovensko občinstvo je tega pisatelja poznalo samo kot avtorja drame Dogodek v mestu Gogi. Delo je izšlo pred skoraj trideset leti v Ljubljanskem zvonu, potem pa še v samostojnem ponatisu. Po vojni so delo igrali v Ljubljani, pa tudi izven Slovenije (Sarajevo, Celovec). Le malo ljudi pa je vedelo, da je Grum avtor številnih črtic in novel in še ene drame: Upornik. Napisal je še in nikdar objavil dve drami: Pierrot in Trudni zastori. Pred vojno je hotel Grum izdati zbirko novel *Beli azil*, a načrta ni mogel uresničiti. Tako do danes slovenska čitajoča publika ni poznala enega najpomembnejših pisateljev iz časov med obema vojnama in to pisatelja ekspresionistične smeri (nekateri kritiki ga sedaj označujejo za enega najboljših slovenskih pisateljev). Poleg Goga hvalijo zlasti njegove novele, polne globoke lirike. Zbirka Grumovega dela je izšla pri mariborski založbi Obzorja in nosi naslov Goga s podnaslovom: proza in drame. Uvod je napisal Herbert Grün. Knjiga je razdeljena na dva dela: I. *Beli azil* (proza); II. *Trudni zastori* (drame). Urednik Grün označuje Gruma kot čarodeja brez moči.

Nova slovenska pisateljica *Manica Lobnikova* je bila pred dvema letoma še neznana. Državna založba pa je pred kratkim izdala njen roman *Gorniki* in čas, založba Obzorja v Mariboru pa sedaj njen drugi roman *Rosa* na pajčevini. V obeh romanih se sicer predaja opisovanju partizanstva, vendar preseneča pojav mlade pisateljice, ki izjavlja, da dela silno hitro in ji kritika napoveduje še lepo knjižno bodočnost.

Zbrano delo Dostojevskega bo izdajala Državna založba in sicer misli celotno delo iziti pri njej v desetih knjigah. Komentar in uredništvo je prevzel dr. Bratko Kreft (o Kreftovih pogledih na Dostojevskega piše v Meddobju III - štev. 5-6 Pavle Krajnik, ki zavrača nekatere njegove nazore o Dostojevskem). Kot prva knjiga izmed desetih so izšli v dveh delih *Bratje Karamazovi* in ljubljanska kritika pozdravlja izid dela, "ki ga štejejo za vrh ustvarjanja Dostojevskega in ga mnogi skupno z "Vojno in mirom", s "Faustom", z "Božansko komedijo" in "Don Kihotom" prištevajo med največje umetnine vseh literatur in časov". Kakor pa poročajo nekateri iz Ljubljane, se je ljubljanska izdaja Bratov Karamazovih od originala "oddaljila". Iz dela so izpustili poglavja, kjer Dostojevski govori o Bogu in krščanstvu. Ako je to resnično, potem je to samo dokaz, da Dostojevskega ne samo napočno razlagajo (Kreft), ampak tudi "okrnjujejo"... potvarjajo.

Cankarjeva založba izdaja že nekaj let zbirko del iz južnoameriške književnosti. V isti zbirki je sedaj izšlo delo argentinskega pisatelja *Ricarda Güiraldesa* Don Segundo Sombra. Založba pravi, da o pisatelju nima mnogo podatkov, pač pa meni, da je roman med najboljšimi deli, kar jih ima argentinska in vsa južnoameriška književnost.

Založba Lipa v Kopru je izdala *Karla Čapka* zbirko črtic Stopinje. Prevedel jih je Janko Liška. Zgodbe so izbrane iz treh Čapkovih novelističnih zbirk in iz knjige Bridke povesti.

Knjižna zbirka Zbrana dela slovenskih pisateljev in pesnikov — vodi jo kot urednik dr. Anton Ocvirk — je izdala tudi že deseti zvezek spisov *Janeza Trdine* in kmalu za njim je izšel nov zvezek Zbranih del Josipa Stritarja. Zbrano delo Janeza Trdine urejuje prof. Janez Logar, Stritarjeve spise pa — kot že omenjeno — Francé Koblar.

Cankarjeva založba je sklenila proslaviti štiridesetletnico oktober-ske revolucije z izdajo *Blokove* pesnitve "Dvanajst". V Bloku vidi urednik izdaje višek ruske revolucionarne poezije. Pesnitev je bila v Sloveniji objavljena že leta 1928 z ilustracijami Mihe Maleša, uvodom Bratka Krefca in v prevodu Mileta Klopčiča. Ilustracije za novo izdajo je sedaj napravil Ivo Seljak-Copič, prevod pa je nanovo predelal Mile Klopčič.

V Mariboru je izšel *Prežihov zbornik*; založila ga je založba Obzorja, uredila Marja Boršnikova. Obsega nad 400 strani. Objavljen je prvič del korespondence iz časov, ko je Prežihov začel pisateljati. Objavljena so pisma z obema Kozakoma, Klopčičem, Ingoličem, Godino in Meško. V zborniku so podatki o krožku, ki se je v Parizu zbiral okoli Prežihova (Edvard Kardelj, Zdenka Kidričeva, dr. Jože Vilfan in Franc Zadavec). Malo pred drugo vojno je Prežihov prišel v Ljubljano, kjer je živel ilegalno kot lesni trgovec. O pisatelju pišejo v zborniku še "njegova soseda" prof. Fran Sušnik, dr. Janko Kotnik in Meško. Zaključujejo zbornik in kritični pogledi na glavna dela.

Štiridesetletnico oktobrske revolucije je Cankarjeva založba v Ljubljani sklenila proslaviti kar s šestimi knjigami: Spomini na Lenina (spisi Leninovih sorodnikov), Iz dediščine Lenina, Izaka Bablja zbirko novel Rdeča konjenica in tri pesniške zbirke: že omenjeno Blokovo "Dvanajst", Pesmi Vladimira Majakovskega ter Pesmi Sergeja Jesenina. Mariborska založba Obzorja pa je proslavila isti jubilej z izborom sodobne ruske proze v prevodu in redakciji Ceneta Kopčarja pod naslovom "Vihar in pišč".

Umetnostni zgodovinar *Janez Dokler* je pripravil slovenski prevod dela francoskega umetnostnega zgodovinarja S. Reinacha "Apollo". Knjiga je pregleden priročnik za zgodovino upodabljajoče umetnosti v zadnjih dveh tisočletjih. Knjiga je izšla v zbirki Bios pri Cankarjevi založbi.

Slovenski listi so pisali lansko leto, da Slovenci nimamo mnogo knjižnih nagrad. Zato se je mariborska založba Obzorja odločila ustanoviti Prižihovo literarno nagrado. Za prozo je določila nagrado 200.000 dinarjev, za dramatik in poezijo pa po 100.000 dinarjev. Prvič bo nagrada podeljena za leto 1958.

Po zbirki Prešernovih pesmi v angleščini je prišla zdaj na dan hkrati v Londonu in Ljubljani *antologija slovenske lirike v angleščini*. Zbirka nosi naslov "The Parnassus of a Small Nation". Pripravila sta jo profesor londonske univerze W. K. Matthews in dr. Anton Slodnjak. Obsega 140 strani in sta jo založili Državna založba in založnik John Calder v Londonu. Uvaja jo obsežen uvod izpod peresa Janka Lavrina. Vsega je zbranih 91 pesmi, ki predstavljajo slovensko pesništvo od Prešerna do Jožeta Udoviča, to je do generacije, ki je zrasla pred drugo svetovno vojno. Slede si Prešeren (15 pesmi), Kette (5), Župančič (10), Gradnik (10), slovensko liriko 19. stoletja pa zastopajo Levstik (3), Jenko (3), Stritar (1), Gregorčič (2) in Aškerc (1). Cankarja predstavita dve, Murna ena. Pesniško generacijo okrog prve svetovne vojne in po nji zastopajo s po eno pesmijo Sardenko, Golar, Lily Novy, Albreht, Gruden, Vida Taufer ter Golia z dvema pesmima. Nato se razvrstijo še pesniki med obema vojnoma s po tremi pesmimi Kosovel, Vodnik in Kocbek, a po dve ali eno Jarc, Podbevšek, Seliškar, Klopčič, Glazer in Vodušek. Vojne čase zastopata Kajuh in Matej Bor — vsak po eno pesem —, antologijo pa zaključeta Vipotnik in Udovič.

Prešernova družba izdaja knjižni dar — kakor Mohorjeva družba. Za leto 1958 je pripravila naslednje knjige za svoje člane: *Miško Kranjec*: Mecesni nad dolino; *Ivan Bratko*: Pomlad v februarju; *Bran-ko Čopič*: Doživljaji Nikoletina Bursača (prevod); in *Frana Dominka*: (Pogled v veselje.

1200 strani; cena vezani knjigi 1018 din. Po izidu bo cena mnogo višja. Lahko se plačuje tudi v obrokih.

Fran S. Finžgar je napisal knji-go spominov: Leta mojega popo-tovanja. Delo bo izšlo pri Mohor-jevi družbi v Celju. Založba pravi, da so v knjigi zajeti spomini v le-pi, pripovedujoči besedi, ki dopol-njujejo marsikatero stran naše na-rodne zgodovine, predvsem pa živa priča Finžgarjevega dela. Cena knjigi: kartonirana 800 din, ve-zana 900 din.

Viktor Smolej, kritik in knji-ževnik, urejuje Izbrano delo Ksa-verija Meška. V letu 1958 bo iz-šla 4. knjiga. Zvezek bo obsegal osem poglavij in bo sedmo zajema-lo spise: Mrtvi in živi, Glad, Naš literarni klub, Anton Aškerc, Pe-ter Bohinjec, Simon Gregorčič, Anton Medved, Anton Verovšek, Lovro Serajnik, Josip Vošnjak, Lovro Kuhar, Naši možje, Pisatelj in korektorji, Materina beseda, Mohorjeve knjige, osmo pa: Iz druge svetovne vojne: spomini, ki jim je avtor dodal še nove poleg že objavljenih (Križev pot, Božič trpečih, Pot iz četniškega ujetni-štva in Po Jurčičevih stopinjah). Obseg zvezka bo 27 pol. Cena kart. 400 din, vez. 540 din.

Ljudska univerza v Dubrovniku je priredila dva večera, posvečena arh. Jožetu Plečniku. Predaval je znani hrvatski umetnostni kritik Kosta Strajnič. V prvem predava-nju je razlagal Plečnikovo življenje na Dunaju in v Pragi, drugo pre-davanje pa je posvetil mojstrove-mu delu v Ljubljani. Predavanji je ilustriral s številnimi diapoziti-ivi, ki so tolmačili zlasti veliko Plečnikovo delo na obnovi praških Hradčanov, njegove ljubljanske u-metnine in njegove skice in na-črte.

Zveza književnikov Jugoslavije je lani izdala prvo številko knji-ževne revije v štirih jezikih in si-cer v francoskem, nemškem, an-gleškem in ruskem.

Francoski tednik je razpisal an-keto med akademiki - slušatelji univerz. Med vprašanji ankete je bilo tudi, kateri književniki se študentom najbolj dopadejo. Med študenti tehnike je prejel največ glasov francoski pisatelj Saint Exu-pery; Hemingway je bil šele na tretjem mestu. Sledili so mu: Steinbeck, Cronin, Camus, Dosto-jevski, Tolstoj; Shakespeare je bil šele na 37. mestu, Balzac na 35. mestu. Drugačen pa je bil izid na drugih fakultetah, zlasti filozofiji in medicini. Odgovore je posla-lo 2000 akademikov in za najbolj-šega pisatelja je bil izbran Dosto-jevski (492), petdeset glasov manj je dobil Malraux, Saint Exupery je na tretjem mestu, četrty je Ca-mus, peti Gide, Tolstoj je na dva-najstem mestu, Balzac na trinaj-stem, Cronin na trintridesetm, Faulkner na petintridesetem.

VABILO ZA NAROČBO

NA PUBLIKACIJE SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE
LETO 1958

JERČEVI GALJOTI

Karl Mauser

Pisatelj Karel Mauser ima solidno ime v slovenski sodobni književnosti. Svoj kos slovenske zemlje zna prikazati z iskrenostjo in ljubeznijo.

ZEMLJA IN NEBO

Milan Komar

Eseji in razprave Milana Komarja so vedno dogodek v naši publicistiki. Knjiga Zemlja in nebo bo gotovo aktualna novost na našem knjižnem trgu.

GORJANČEV PAVLEK

Mirko Kunčič

Mladini manjka branje. Ime mladinskega pisatelja Mirka Kunčiča je že v domovini zaslovelo. Bil je avtor, ki ga je mladina cenila. Otrokom v zamestvu bo njegova knjiga najlepši dar, staršem pa zadoščenje in veselje.

ČRTICE

Neva Rudolf

Mlada slovenska pisateljica nastopa s tem delom pot med občinstvo. Pri božičnem natečaju SKA je žirija njene črtice nagradila.

ZGODOVINSKI ZBORNIK

Zgodovinski odsek SKA prevzema s tem Zbornikom nalogo, da v uredništvu Marijana Marolta objavi zbirko razprav svojih članov in sodelavcev.

MEDDOBJE

Četrty letnik

Uredita Zorko Simčič in Ruda Jurčec

Revija SKA je v prvih treh letnikih opravila pomembno nalogo in je v revijah in listih kritika njeno delo z velikim priznanjem ocenila.

GLAS

Slovenske kulturne akcije

List bo izhajal dvakrat na mesec in bo še naprej obveščal o delu SKA, založbe in prinašal kratke zapiske o kulturnem delu doma in po svetu.

Vse knjige bodo izšle tudi vezane ali v platno ali v karton.

V A Ž N O :

Naročnina na celoletna izdavanja je dvojna. Ena za vplačila pred 1. majem in druga za kasnejša. Zakaj?

Ker se v Argentini cene tisku stalno dvigajo in bi si radi vsaj papir zagotovili in nabavili po sedanjih cenah, moremo nuditi lansko nespremenjeno naročnino na ta naša letošnja izdavanja le tistim, ki naročnino v celoti vplačajo naprej, in sicer vsaj do konca aprila. Za kasnejša vplačila samo primorani določiti 20 % višjo naročnino. Prosimo vse naročnike, da tako v našem kot v lastnem interesu vplačajo naročnino čim prej, za kar jim bomo iskreno hvaležni!

Lanska in torej tudi letošnja naročnina pa je ta:

ARGENTINA: broširano 260 pesov, v platno oz. karton vez. 300 pesov. JUŽNA AMERIKA: broš. 300 pesov, v platno oz. karton vez. 340 pesov. ITALIJA: broširano 5.800 Lir, v platno oz. karton vez. 6.500 Lir. AVSTRIJA: broširano 260 šilingov, v platno oz. karton vez. 300 šil. FRANCIJA: broširano 4.200 frankov, v platno oz. karton vez. 5.000 fr.. USA in KANADA: broširano 16 dol., v platno oz. karton ve. 18 dol. ANGLIJA, AVSTRALIJA: broširano 6 funtov, v platno oz. karton vez. 7 funtov.

Cene posameznim izdanjem bodo objavljene sproti.

Člani Slovenske Kulturne Akcije imajo pravico do 20 % popusta. Vplačila na naslov:
Lenček Ladislav, Cochabamba 1467, Buenos Aires.

Knjižna založba Slovenske kulturne akcije:

Alvarado 350, Ramos Mejía, Buenos Aires, Argentina.